

Anarkisten

Utkommer vær 14. dag

Abonnement mottages på alle innen- og utenlandske postkontorer samt i Akersgaten 73 b, indre gaar, Kristiania.

Koster 40 øre kvartalet

Redaktør: KRISTOFER HANSTEEN, Vibes gate 8, 4. etg.

Fredag den 8. juli.

Vi har fra 1ste juli nedsat prisen for abonnement paa «Anarkisten» til 40 øre kvartalet. Enkelte nummer koster herefter 5 øre.

Til læserne.

Vi haaber, at der herefter, likesom for en del ossaa før, vil komme bidrag til «Anarkisten». Der er vist mange baade her og der, der sitter inne med tanker, som de jerne vil meddele andre. Vi ønsker oplysninger om alt muli: om sociale kaar paa forskjellige steder, om industriens utvikling og jorens dyrkning, og om vad der hindrer næringsveienes fremgang eller lammer den, vor dette er tilfælle, om lønvilkaar og levevilkaar, avhængie som de siste er av priser, tilførsel av levnetsmidler, omsætningsforhol og kommunikationsmidler, om lønbevægelser og streiker, om sunhetsfarlie forhol i fabrikker, værksteder, arbeidsbrancher og i beboelseshuse og om alt dettes avhjælpelse, om ide- og aansbevægelser, om reelle forandringer; vi ønsker, at folk skal uttale sine religiøse anskuelser og sine antireligiøse anskuelser, og at der saa kan bli debat mellem folk, der har forskjellige anskuelser; vi ønsker, at folk skal uttale sin mening om alt og fortælle om sine jagtagelser af alle slags. Vi ønsker bidrag og meddelelser som ovenfor nævnt fra alle steder paa kloden, avstan gjør ikke en ting mindre interessant. Særli ønsker vi meddelelser om begivenheter fra alle steder.

Gives der noget socialt spørsmål i Norge?

(Forts.)

Vi vil nu ta det dyrkbare lan.

Det mest urokkelle dyrkbare lan er fidei-komisgosset, det av staten til en familie som arveli besiddelse betroede gos. Av fidei-komisgosset betales der som bekjent ingen skat. Av fidei-komiser finnes der i Norge heldvis kun to:

Jarlsberggosset, der er betroet Wedel-familien, og gosset Rosendal ved Hardangerfjoren, der er betroet en familie, der fører samme navn. Sit adelskap har som bekjent disse familier mistet, men alle, der bor paa gosserne, leilænninger og leieboere, sorterer unner gosset; for dem har staten ikke oprettet noen skole og heller ikke begavet dem med noen kirke; dette paaligger gospatronen, og han holler skole for børnene, saa god, at skolens daarlihet ikke er altfor iønespringende; fideikommissbesidderen har med andre or samme patriarkalske myndighet som fideikommissbesiddere i andre lanne, adelskapets ophævelse jor intet til gæken. Hyggen ved de patriarkalske tilstanne skal forresten ossaa ved enkelte leiligheter komme omeiens rikfolk til gode. Da saaledes den bekjente millionær og valfanger Svend Foyn skulle ilægges skat i Tønsberg kommune, leiet han kun i en fart et hus paa Jarlsberggossets grun, flyttet over i det og var saa som tilhørende gosset skattefri; de gode borgere i Tønsbergs kommune, som tapte denne betydelie skatteyder, skal i den anledning ha jort meget sure miner. I sin glæde over dette kup lot Svend Foyn bygge op en kirke til guds ære, vor arbeiderne paa hans egne værfter og leilænningerne paa Jarlsberggosset kunne oppbygges til kristeli enfol og patriarkalsk unnerdanihet.

Stor glæde har forresten fideikommissbesidderen ikke av det dem betroede gos. Naar man reiser med Jarlsbergbanen, kjører man, kort før man norenfra kommer til Tønsberg, over en mark; der er lit ganske tynt, kort græs, men mose er den plante, som har tat luven fra alt annet paa marken; saaledes er det saa langt man kan se, temmeli langt bortover ser man, at det er halv graat; det er Jarlsberggosset. Saaledes var det for 4—5 aar siden, og Tønsbergfolk fortalte da, at saaledes laa det meste av joren paa Jarlsberg og hadde jort det i mange aar; og der er neppe intraat noen forbedring i det siden den tid. Fidei-kommissbesidderen mangler sansynlivis penge til at dyrke joren med, og paa fidei-kommisjor faar man jo ikke laant, da der ikke kan jøres exekution i den; og der ligger joren.

De store skovbesiddelser er i de fleste tilfælle forbonne med større jorbesiddelse, den skov, der tilhører bykapitalister for det meste untagen. Dette er først og fremst tilfælle men de tre største skovarealer, som vi særli omtalte

i forje artikkel: Normarken, Treschow-skovene og skovene nor for Fredrikshal.

Med Normarkens skove er forbunnet to store gosser: Bærum og Bogstad, der nu ved arv er gaaet over til forskjellige innehavere. Bogstad er en stor gaar med mange husmæn; til Bogstad hører som leilænningsgos hele Sørkedalen, det vil si antageli henimot halvhundrede smaagaare, der kan føde 2 til 10 kjør og for det meste en hest; foruten avgift av gaaren er disse bønnen pliktie til at arbeide paa gaaren eller i skoven for kr. 1.50 pr. dag uten kost, naarsomhelst goseieren forlanger, om det saa er hele aaret runt; kontrakten jæller paa 5 aar ad gangen; naturlivis finner det aldri sted, at goseieren forlanger arbeide av leilænningen hele aaret ijennem, da han jo ved saadan fremgangsmaate ikke ville faa leilænninger; men arbeidet falder dog ofte i aannetiden, og bønnen maa da enten leie en man til at utføre arbeidet paa sin leiete gaar eller leie en man til at arbeide for goseieren, og denne leiete jælp maa han naturlivis betale dyrere æn de kr. 1.50 for dagen, som han, faar av goseieren. Av husmænnene forlanges der mere arbeide paa gaaren; de faar 80 øre dagen og kosten; av disse 80 øre om dagen skal altsaa husmannens familie leve og han selv og familien klæ sei; det er jo meget knapt; dertil forlanges der naturlivis arbeide av ham paa gaaren især i aannetiderne, og han kan derfor vanskelig faa noget ut av den lille jorflæk, der følger med plassen. Vis han vil saa eller slaa sit græs i den tid, da det bør jøres, maa han enten arbeide efter ent arbeidstid paa gosset, vilket kan jøre, at hans arbeidstid i den tid blir 14—15 timer i doinet eller la sin kone utføre arbeidet, vilket for en kone der har husstel og ko at passe, vis hun har mange børn og kansje et ved brystet eller et ivente, er en rent ut farli overanstrengelse. Om husmannen kan opnaa at faa et par dage i aannetiden til at røkte joren paa sin plas, gaar de 80 øre og kosten fra ham i de dage; og det er uvist, om goseieren har bruk for ham utenfor aannetiden, saa han er derved omtrent like ille faren.

Til Bogstad hører en del av Normarkens skove; men det er dog kun en ringe del sammenlignet med det, der følger med Bærumsgosset.

Til Bærumsgosset hører Bærum jernværk og jerngruber, der dog i de senere aar har været drevet meget lite og muliens nu er nedlagt. Foruten

Dette er svake tegn paa, at vor gode gamle ven Michel vaagner op igjen.") Det maatte jo ossa gaa underli til, om ikke folk endeli engang skulle faa ont i maven av den regelmæssige jentagne komedie.

En dag vil de ossa spørre sine socialdemokratiske spillfaktore, vor der nu blir av friheten, som den 15de juni (dagen før valget) saa pathetisk blev lovet dem. Vi for vor del vil gjøre, vad vi kan for, at dette spørsmaal skal lyde saa snart som muli og saa høit muli.

I København

faaes *Anarkisten*

hos P. Jensen, Istedg. 65°, Kbv. V.

Bakerstreiken ser ut til at faa en sorgeli utgang. Torsdag aften hadde de samvirkende fagforeningers forretningsutvalg et møte med bakerforeningens bestyrelse. Ennen paa forhandlingen blev: at de to partier enedes om at foreslaa:

1. Ingen, der har optat arbeidet, for streiken blev hævet, skal kalles streikebryter eller lægges hindringer i veien for at erhølle arbeide.

2. Ingen bakerier maa blokeres. Ingen bakersven maa nægtes arbeide for deltagelse i streiken.

3. En minsteløn av 20 kroner fastsettes.

Tænke sei nu først for et hyklari, at ingen, som faktisk har brut streiken, maa kalles streikebryter.

Saa foreslaar man, at minstelønnen skal være 20 kr. uken, det samme som før streiken brøt ut. Hele streiken blir altsaa uten frukt, sjønt over halvparten av mestrene alt i 1½ maaned har betalt 24 kroner og skrevet unner paa at jøre det for fremtiden.

Vorfor er man da saa bange for denne lock-out? Vorfor henvender ikke bakerne sei til fagforeningerne — vel at merke ikke til disses bestyrelser — enkeltvis; det er da ikke tvil om, at de ville faa penge til en kamp, der har saadan utsikt til at vinnes? Istedetfor at henvende sei til fagforeningernes forretningsutvalg, der — naturligvis — ikke kan disponere over flere penge, æn der er i foreningernes kasse, og som ikke har imot, at bakerne ikke faar, vad de har forlangt, av den grun, at de engang har sat sei i hodet og uttalt, at bakerne har forlangt for meget. Et heldi utfal for bakerne ville nemli svække forretningsutvalgets autoritet; arbeiderne ville da faa se, at centralledelsen kan ta feil; de ville bejynne at mistvile, om det er heldi at følge den i tykt og tynt; dette kunne føre til, at arbeiderne ikke ville stemme med socialdemokraterne ved valgene, skeptiske som de allerede er likeoverfor politikkens, og dette ville disses smaajernete mennesker anse for en stor ulykke.

*) Dette gjengse tyske uttryk: «den gamle Michel» maa sansynligvis skrive sei fra en historie om en eller annen Michel, men vi kjenner ikke historien og kan derfor ikke gi forklaring paa uttrykket.

Det er jo heller ikke at vente, at disses smaaborgere skal forstaa, at arbeiderne bør ha høiere løn.

Forretningsutvalgets optræden karakteriserer sei selv. Boktrykker Knudsen erklærer straks til mestrene, at han hele tiden har funnet bakersvennes fordringer for høie, vorfor han fra først av hadde anbefalet dem at jøre avslag til 22 kroner. Men han trodde dog, at det maatte gaa an for mestrene at indrømme en minsteløn av 22 kroner, da der ellers ikke ville bli fred i fremtiden. Han ville saa forespørre, om der var utstikt til at faa fastslaa 22 kr. nu.

Mesterforeningens forman svarer saa, at det var ubilli, at mestrene skulle gi svennene erstatning, fordi de selv hadde begaa et feilgrep.

Den samme hr. Knudsen har saa kort iforveien været paa bakersvennes møte, vor han har foreholt svennene, at de ikke maatte forlange mere æn 20 kroner. «De maatte dog ikke forlange mere æn andre haandværksfag. De flinkeste av dem kunne jo faa mere.»

Det siste er en prinsipiell uttalelse mot arbeidslønnens stigning og dømmer saaledes sei selv. Men det foreker ossaa uttalelsens frastotende karakter, at typograferne her i byen i 10 aar har havt en minsteløn av 22 kroner, og at malerne og murerne (og mon ikke flere fag) overholder en høiere løn, murerne ænog en betydeli høiere løn, ting, der er hr. boktrykkeren og medlem av fagforeningernes forretningsutvalg bekjente.

Hr. skrædder Jensen av fagforeningernes forretningsutvalg begaar det kloke skritt at fortælle disses mestre, der ikke vil gi arbeiderne mere æn 20 kroner, at han har gaat omkring til de mestre, der allerede er gaat in paa at betale 24 kroner, og faat alle disses uttalelse for, at de fant en minsteløn paa 24 kroner noet droi.

Finner arbeiderne efter dette, at de bør overlate sine saker til et centralforretningsutvalg?

Skjønner arbeiderne ikke, at de kun selv kan skaffe sei høiere løn?

Eller er arbeiderne av den mening, at penge nu bør og vil forsvinne, og gidder de derfor ikke at jøre noet for at tjene flere penge? Da maa arbeiderne holle op at forlange løn. Saa længe de forlanger løn, bør de dog se at faa denne forhøiet.

Fredag aften har bakerne besluttet, at gaa in paa, at striden bilægges paa grunlag av de av mesterforeningens bestyrelse og d'hr. Knudsen og Jensen foreslaaede vilkaar.

En oprørers or av P. Krapotkin.

Om kort tid akter vi at utgi dette værk i oversættelse. Værket vil utkomme i 16 a 18 hefter paa 16 sider, et hefte vær 14. dag. Første hefte med omslag vil koste 15 øre, vært av de senere hefter 10 øre. Hele værket vil saaledes komme paa kr. 1.75 a kr. 2.00. Abonnement kan teines i «Anarkistens» redaktion og expedition. Innenbysboende kan betale for vært hefte. Utenbysboende kan betale 1 krone, naar første hefte utkommer; de vil da faa første hefte tilsent og de 7 næste hefter, naar

disse er utkommet; vi vil saa melle i avisen, naar samtlie hefter er utkommet og de utenbysboende kan da insenne det resterende og faa de øvrie hefter tilsent. Det vil freskynne utgivelsen, om man meller sei som abonnent til «Anarkistens» redaktion strax, uten at man dog behøver av senne penge, før første hefte kommer. Saavel innenbysboende som utenbys- og utenlandsboende opfordres til at melle sei som abonnenter. For abonnenter i utlandet blir der 20 øres tillæg for porto. I Danmark kan man abonnere paa verket hos P. Jensen, Istedg. 65 V. Ossaa i Danmark anmodes liebhavere om at teine sig som abonnenter straks. I København kan man betale for vært nummer.

Etièvant, en anarkist, der var dømt til døden, er av president Faure blit benaadet til livsvari strafarbeide. Etièvant hadde for adskillie aar siden skjult noe dynamit for endel andre, som hadde stjaalet den. Herfor fik han flere aars fængsel. Efter at være kommet ut av fængslet, vanket han om i Englan og Frankrig; men politiet var altid efter ham, saa det lykkedes ham ikke at faa noe arbeide. Da sulten og mangelen paa alt hadde knækket ham, og han saa, at han kun hadde valget mellem at dø av nød eller at stjele og saa atter komme i fængsel, besluttet han sei til at angripe sine forfølgere. Han stak en konstabel i Paris med en kniv, og da han blev grepet, saaret han to andre med pistolskud; ingen av konstablerne døde av saarene.

Det er første gang, at en anarkist er bleven benaadet, første gang, at man ikke behandler en attentatførevær haarere æn en, der har jort det samme, men ikke er anarkist. Men denne benaadning træffer en, der selv hadde opfordret domstolen til at dømme ham til døden. Livet var intet for ham mere, værken før han hadde jort sin jærning, da han ikke kunne opholde det, eller nu da han kun kunne faa døden byttet med livsvari innespærring i en celle.

Expeditionens brevkasse.

P. J., København: Mottat kr. 5.
N. W., Malmø: Mottat kr. 5.

F. Sch., New-York: Jei har fortalt vedkommende adressat om, at di har sent ham brev. Brev senere.

Tilsendte bøker og aviser.

Erobringen av brødet af P. Krapotkin fra forlæggeren R. Poulsen, Bergen.

Ohne Staat, Budapest.
Neues Leben, Berlin.

Sent til Amerika koster Anarkisten Kr. 1.80 for halvåret.

Arbeidsløse kan abonnere paa dette blad uten at betale kontingent for den tid, de er uten arbeide.

Oslo prenteverk.